

Eerste lezing: Genesis 2, 2 - 9 + 3, 1 - 7
Evangelie: Matteüs 4, 1 - 11
Datum: 1 maart 2020
Overweging door: Leonie van Straaten

Onderhoud de grond waarop je staat, nu is het de gunstige tijd!

Afgelopen woensdag hebben we dus koers gezet naar Pasen met de woorden: “Sta op en keer je toe naar de a/Ander” en “Sta op, nu is het de gunstige tijd”. We hebben koers gezet met het oog op de wereld. Gods licht schijnt op de wereldkaart, maar in de geschiedenis gebeurt dat niet van zelf. We worden beproefd, onderweg naar Pasen. Er is een kruisweg in de ruimte opgehangen voor deze Veertigdagentijd. We gaan een kruisweg in deze wereld, als we de vragen en de noden persoonlijk en ook wereldwijd serieus nemen. Het ‘sta op’ is als het ware een voorschot op Pasen. De sprong naar eeuwig leven is een sprong naar goed en waar en schoon leven, inclusief de wonden. Het is de sprong naar verzoend leven.

In dit besef luisteren we naar de verhalen, vandaag gaat het over de eerste Adam. De mens van in den beginne: mannelijk, vrouwelijk. In den beginne blijken we in ons menszijn heel gevoelig voor verleidingen. Uit aarde en levensadem geschapen hebben we de kans om te genieten: we zijn in de tuin gezet. Maar eenmaal in die tuin zijn we enerzijds vrij om te genieten en anderzijds verantwoordelijk om verantwoordelijkheid te nemen voor wat geboden is. Om grenzen te eerbiedigen. Niet alles binnen handbereik. Het goede leven wordt beproefd in de tuin. De mens wordt verleid tot meer, tot álles willen. Want de mens wil meer dan dat eenvoudige genieten, namelijk begrijpen, in de hand nemen. En dat kunnen wij in onze tijd heel goed invoelen: de moeite met wat wij in onze wereld niet begrijpen en waar we geen vat op hebben is levensgroot aanwezig in de onrust rondom het coronavirus. En in de onrust en onmacht bij die miljoenen mensen aan de Turks-Syrische grens. Dat gaat ons verstand te boven, want wat zijn we dan onmachtig als mens. De wereld maakt ons, mij af en toe ook angstig, mede omdat er geen goede wegen gevonden worden om de sprong naar goed, waar en schoon leven te ondersteunen.

In de tuin treedt de slang op als verleider. De slang maakt de mens bewust dat ze naakt zijn. In de grondtekst zijn ‘slang’ en ‘naakt’ hetzelfde woord. Dat leidt tot schaamte, tot het besef van eindigheid: zo wil de mens niet zijn. Wij koesteren als mensen onze vrijheid en onze autonomie en dat is een groot goed. Maar in dit verhaal wordt duidelijk dat in onze autonomie vanaf het eerste begin beproefd worden. En dat maakt ons kwetsbaar en naakt. Autonomie vraagt dat wij koers uitzetten. Dat wij weten waartoe en waarnaartoe we onderweg zijn, maar waardoor laten wij ons dan leiden? Wat is het richtinggevend woord? De slang leidt ons weg van het goddelijke, weg uit de tuin. En eenmaal uit dat paradijs, ja, dan moeten we op zoek naar een tweede naïviteit, want we zijn als het ware onze eerste onschuld verloren.

Op zoek naar dat richtinggevend woord zien we de nieuwe Adam, Jezus, en Hij zet de nieuwe koers uit om met die beproevingen te leven. Een nieuwe koers op grond van geleefde woorden van 'in den beginne'. Hij biedt weerstand aan beproevingen op grond van Thora. En daardoor vindt Hij richting ten leven, dat overkomt Hem na de doop. In het besef van geliefd te zijn, duwt heilige Geest Hem de woestijn in. Veertig dagen zoals Noach, veertig jaren zoals Mozes. Ook nu hebben wij veertig dagen voor de boeg en die hebben we nodig om bij de sprong van Pasen uit te komen.

Beproefd worden in het besef geliefd te zijn, herkennen we in onze relaties. Na de wittebroodsweken van een verliefdheid of als je verliefd wordt op deze gemeenschap en hier wilt komen wonen... Als je hier dan eenmaal woont beproeft de werkelijkheid de diepte van de liefde. Een risico en een kans. Wat is dan een richtinggevend woord, je houvast, op welke grond sta je dan? Laten we dat in de drie beproevingen van Jezus bekijken.

Die eerste beproeving gaat over de honger: waarvan leef ik eigenlijk? Jezus komt tot het diepere inzicht, zoals de Thora Hem geleerd heeft: als het eropaan komt, leeft de mens niet van brood alleen. Van stenen brood maken – hoe naïef om dat af te wijzen. Nel zei hier ooit: "de honger zou de wereld uit zijn als Hij daar op in gegaan was" ... En toch: Jezus gaf zichzelf als brood voor eeuwig leven, dat is geen kortetermijnoplossing. Waarvan leef ik? Wil ik die korte termijn, het snelle geluk? Of kijk ik verder vooruit met het oog op de wereld?

De tweede beproeving gaat over religie. Op wie vertrouw ik eigenlijk? Religie gaat over verbinden: aan wie verbind ik mij ten diepste? Heersen over alle koninkrijken: het zou toch naïef zijn om die kans te laten gaan? Bij de grootste ter aarde horen en op dat niveau aan de wereldvrede werken. En toch: de Thora brengt Jezus bij een dieper inzicht: Hij verbindt zich ten diepste alleen aan God, omwille van de dienstbaarheid. Er zit blijkbaar een bijmaak aan de macht die Hem wordt geboden. En wij: gaat onze inzet vooral om succes, om het grote geld, om de eer en de roem? Of is onze inzet ook een dienst aan elkaar? Keer je toe naar de ander, naar onze wereld. Kleine stapjes zetten en daar de vrede in vinden, het is de keuze voor een bewuste koers.

En de derde beproeving gaat over macht, nog weer een stapje verder. Wie geef ik gezag? Dan komt daar dat duivelse voorstel, maar Jezus heeft de koers al uitgezet. Hij blijft bij wat geschreven staat. Ik las ergens dat dat 'de macht andersom' is. En dat Jezus 'een onderdoorweg gaat' – om uiteindelijk te verrijzen. 'De Satan', zoals de beproever aan het einde genoemd wordt, betekent struikelblok: die Satan is uit de weg geruimd.

En ja, dan staan er engelen klaar om Jezus te dienen. Hij die de koers kiest van het dienen wordt meteen van Godswege gediend. Hij leeft zoals Hij is bestemd. "Sta op, er is een weg te gaan". Veertig dagen, veertig jaar... het maakt niet uit hoelang je er over doet. "Sta op om in onze woestijntijd, waar soms geen weg lijkt te zijn, te ontdekken dat we zelf een weg kunnen worden", en zo klonk het op Aswoensdag. En als je niet weet waar

Gemeenschap De Hooge Berkt

je het zoeken moet, onderzoek dan de grond waarop je staat. Zorg dat je weet wat er geschreven staat, onderhoudt die grond, verzorg haar, blijf je erin verdiepen.